

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

Fenomenal ədib-Qəzənfər Paşayev

Qəzənfər Paşayevin 80 illik yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı -2017

Tərtibçilər:

**Aynurə Əliyeva
Sevil Əhmədova**

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

“Fenomenal ədib-Qəzənfər Paşayev”: metodik vəsait / tərt. ed.:
A.Əliyeva; ix. red. və burax. məsul Ş.Qəmbərova; F.Köçərli
adına Respublika Uşaq Kitabxanası.- Bakı, 2017.-33s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2017

Tərtibçidən

Hər insan sirli-sehrli bir aləm, yazılmamış bir kitabdır. Yaradıcı insanın könül dünyası daha cazibədar, təlatümlü, coşğun üfüqləri isə daha geniş, əngin və əlçatmaz olur. Bu dünyanın öz Günəşi, Ayı, ulduzları, öz güllü-çiçəkli yazları, vaxtlı-vaxtsız saralıb solan payızları, əsrarəngiz qışları var. İnsan dünyasını dəyişdikdən sonra ömrünü həyatda qalanların xatirəsində davam etdirir. Bunun üçün ölməzdən əvvəl insana ölməzlik gətirən işlər, əməllər, ad-san qazanmalısan. Ən azı səni sevənlərin xatirəsinə layiq olmalısan. Xatirəni yaratmaq da, yaşatmaq da çətindir. Xatirəni şəxsiyyətlər yaradır və yaşadır. Dəqiq desək xatirəni yaratmaq və yaşatmaq üçün Şəxsiyyət olmaq lazımdır. Filologiya elmlər doktoru, professor Qəzənfər Paşayev ədəbi-ictimai mühitdə sayılıb-seçilən, nüfuzu və yeri olan, həm müasirlərinə, həm də dünyasını dəyişmiş unudulmazlara yüksək qədirşünaslıq bildirən belə şəxsiyyətlərdən biridir. O, elmi maraq dairəsi çox geniş olan tanınmış Azərbaycan alimidir. Qəzənfər Paşayev dilçilər mühitində dilşünas, ədəbiyyatşünaslar arasında ədəbiyyatçı, xarici dil və ədəbi əlaqələr mütəxəssisləri arasında rus, ingilis və ərəb dillərinin mötəbər bilicisi, tərcüməçi kimi nüfuz sahibidir. Yaşı səksəni adladığına baxmayaraq, Qəzənfər müəllim yorulmaq nə olduğunu bilmədən aktual mövzularda səmərəli araşdırmalar aparan, əldə etdiyi maraqlı nəticələri ilə fərqlənən bir tədqiqatçı, öhdəsinə götürdüyü işə həmişə böyük məsuliyyət duyğusu ilə yanaşan, fəal vətəndaşlıq mövqeyində ardıcıl olan Azərbaycan ziyalisidir. Qəzənfər Paşayev təkcə özü üçün yox, başqaları üçün də yaşamağı bacaran açıq ürəkli, səmimi və səxavətli bir şəxsiyyətdir. Qəzənfər Paşayev həm sağlında, həm də yoxluğunda insanlara qiymət verməyi bacaran xeyirxah Tanrı bəndəsidir. Onda şamanlara məxsus bir tizfəhmlilik, sufilərə xas

bir dünya tamahsızlığı var. Adı keçən bu insan övladlara, nəsillərə, tükənməz örnəkdir. İllər keçəcək, Qəzənfər Paşayevin kitabları öz qəhrəmanları ilə birlikdə yeni nəsillər üçün mənəli bir dərsliyə, şəxsiyyətlər haqqında ensiklopediyaya çevriləcək, üzərindəki imzanı nəsillərin yaddaşına həkk edəcək. Bu il Qəzənfər Paşayevin 80 yaşı tamam olur. Bu münasibətlə hazırladığımız vəsait iki hissədən ibarətdir. I hissədə professor Qəzənfər Paşayevin həyat və yaradıcılığında bəhs edilir. “Ziyalı ömrü” adlanan II hissədə isə və Qəzənfər Paşayevin yaradıcılığı ilə bağlı keçirilə biləcək tədbirlərdən söhbət açılır.

Yaradıcılığı

Qəzənfər Məhəmməd oğlu Paşayev 1937-ci ilin avqustun 27-də Tovuz bölgəsinin Düzqırıxlı kəndində doğulub. 1962-ci ildə Bakıda Azərbaycan Dövlət Xarici Dillər İnstitutunun ingilis dili fakültəsini bitirib. Üç ay kənd məktəbində müəllim işlədikdən sonra İraq Respublikasında tərcüməçi işləməyə göndərilib. Müxtəlif fasilələrlə üç dəfə İraqda tərcüməçi və ali təhsil aldığı institutda baş laborant, müəllim, dekan müavini, kafedra müdiri işləyib. 1990-cı ildən isə M.Rəsulzadə adına Bakı Dövlət Universitetində xarici dillər kafedrasının dosenti və kafedra müdiri işləməyə başlayıb. İraq Türkmən folkloru mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edib. “Kərkük bayatıları” (1968), “Arzu-Qənbər dastanı” (1972), “İraq kərkük atalar sözləri” (1978), “İraq kərkük bayatıları” (1984), “Kərkük tapmacaları” (1984), “Kərkük folklor antologiyası” (1987), “Nəsiminin İraq divanı” (1987), “İraq Türkmən folkloru” (1982), və b. kitabları nəşr edilmişdir. A.Dümanın “Qafqaz səfəri”, “Necə yaşayasan yüzü haqlayasan” və b. kitabları Azərbaycan türkcəsinə çevirən Qəzənfər Paşayevin “Altı il Dəclə və Fərat sahillərində” kitabı da oxucular arasında ona böyük uğur qazandırdı. Bu kitab Qəzənfər müəllimin bacarıqlı pedaqoq, zəhmətkeş alim olmaqla yanaşı şirin dilli bir publisist olduğunu da ortaya qoydu. İraqda tərcüməçi işləmiş Qəzənfər Paşayev (1962-1966;1972-1975), burada yaşayan və sayı təqribən 2,5 mln-a çatan azərbaycanlıların (İraq türkmənləri) dialekt və folklorunun toplanması və araşdırılması ilə məşğul olmuşdur. “Azərbaycan dilinin Kərkük dialekti” mövzusunda namizədlik (1969), “İraq Türkmən folkloru” mövzusunda doktorluq (1993) dissertasiyaları müdafiə etmişdir. 1964-1989-cu illərdə Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunda (1973-cü ildən M.F.Axundov adına APİ) fəaliyyət göstərmiş, institutun ingilis dili fakültəsində dosent, dekan müavini (1970-1971),

xarici dillər kafedrasının müdiri (1972-1989) olmuşdur. ABŞ (1983) və İngiltərədə (1988) ixtisasartırma kurslarını bitirmişdir. 1989-1999-cu illərdə BDU-nun Qərbi Avropa dilləri kafedrasında çalışmışdır. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Nizami adına Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyində şöbə müdiri (2001-2005), eyni zamanda 2003-ci ildən Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda baş elmi işçisi işləmişdir. Ədəbi-elmi fəaliyyətində İraqda yaşayan azərbaycanlıların-İraq türkmənlərinin ədəbi-mənəvi yaradıcılığının tədqiqi və təbliği xüsusi yer tutur. Paşayevin elmi fəaliyyətinin zirvəsi onun “İraq-türkmən folkloru” adlı monumental əsəridir. Ə.Bəndəroğlunun “Şah əsər”, professor M.Naqibin “Abidə bir əsər” başlıqlı məqalələr həsr etdikləri, müəllifin 20 illik axtarırlarının məhsulu olan bu monoqrafiya Bakıda, Bağdadda və İstanbulda nəşr edilmiş, Azərbaycanda və xaricdə tədqiqatçıların diqqət mərkəzində olmuşdur. Q.Paşayev “Ədəbiyyat” qəzetinin (1995-ci ildən), “Vəfa” (2004-cü ildən), “Folklor və etnoqrafiya” (2004-cü ildən), “Xəmsə” (2002-ci ildən), “Qopuz” (2005-ci ildən) jurnallarının, Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun “Ədəbi-nəzəri məcmuə” sinin redaksiya heyətinin üzvüdür. 1994-cü ildən Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu nəzdində müdafiə Şurasının üzvüdür. 1997-2005-ci illər arası həmin şuranın həmsədri olub. Pedaqoji və elmi kadrların hazırlanmasında xidmətləri vardır. Rəhbərliyi ilə namizədlik dissertasiyaları müdafiə edilib. Onlarla doktorluq və namizədlik dissertasiyaları üzrə opponent olub. Bir çox dərslik və monoqrafiyaların redaktoru və ya rəyçisi olmuşdur. Uzun müddət Azərbaycan-İraq Dostluq Cəmiyyətinin sədr müavini (1990-2003) olmuşdur. 1997-ci ildən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Elmi-Dini şuranın üzvüdür. 2004-cü ildən Yazıçılar Birliyinin Təftiş komissiyasının sədridir. Azərbaycanda: akademiklər: Bəxtiyar

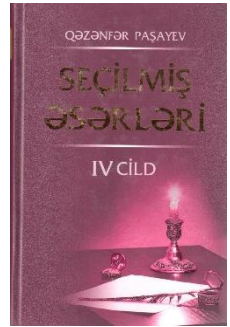
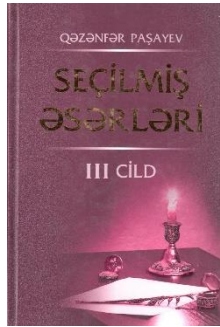
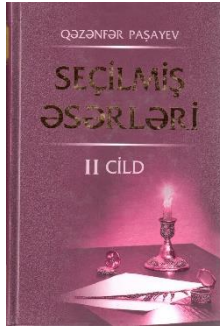
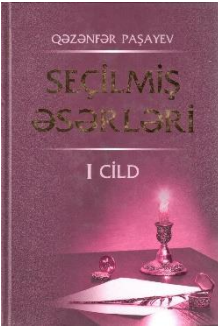
Vahabzadə, Bəkir Nəbiyev, Teymur Bünyadov, akademiyanın müxbir üzvləri: Yaşar Qarayev, Vasim Məmmədəliyev, Tofiq Hacıyev, Azad Nəbiyev, Nizami Cəfərov, Filologiya elmləri doktorları, professorlar: M.Təhmasib, Qasım Qasımzadə, Vaqif Vəliyev, Musa Adilov, Murtuz Sadıxov, Əzizə Cəfərzadə, Zeydulla Ağayev, Sədnik Paşayev, Gülrux Əlibəyli, Qəzənfər Kazımov, tibb elmləri doktoru Mehdi Sultanov və başqaları, o cümlədən də xarici ölkə alimləri Ə.Tərzibaşı, Ə.Bəndəroğlu, filologiya elmlər namizədi Sinan Səid, M.Xurşid, professor Mahir Naqib, professor Sübhi Saatçı, M.T.Qayaçı, E.Hürmüzlü (İraq), professor Mustafə Arqunşah, professor Cəlal Ərtuq, professor İsa Özgan, Kamal Çapraz, İsa Qayacan, dosent doktor T.Abbasxanlı və b. (Türkiyə) Q.Paşayevin tədqiqatlarını yüksək qiymətləndirmiş, onun yaradıcılığına sanballı məqalələr həsr etmişlər.

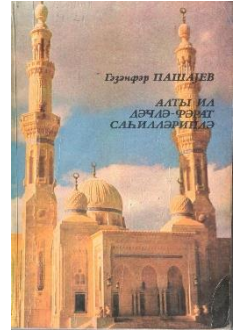
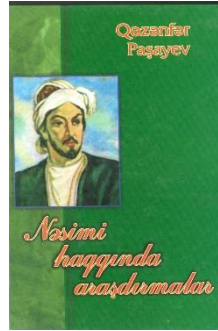
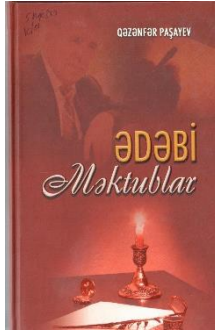
Qəzənfər Paşayev 1995-ci ildə öz vəsaiti hesabına Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun Folklor Elm Mərkəzində İraq Türkman Ocağı muzeyi yaratmış, İraqda yaşayan azərbaycanlıların ədəbiyyatı və mədəniyyəti ilə bağlı olan son otuz ildə topladığı şəxsi əşyaların (o cümlədən incəsənət əsərləri), əlyazmaların, elmi mənbələrin, kitabların hamısını burada cəm etmişdir. 2001-ci ildə ocağın kolleksiyası Nizami adına Azərbaycan Ədəbiyyatı muzeyinə köçürülmüş və ayrıca bir zalda “İraq-türkman ədəbiyyatı və mədəniyyəti” daimi ekspozisiyası açılmışdır. İraq Respublikasının “Əməkdə şücaətə görə” medalı ilə təltif edilmiş (1876), Kərkük vəqfinin (1999) və türkman cəbhəsinin (2003) diplom və yüksək mükafatlarına layiq görülmüşdür. Paşayevin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən “Bu sevdə ölüncədi” (2001), “İraq bizə iraq deyil” (2002) və s. kitablar nəşr edilmiş, şair H.Kürdoğlunun “Tovuzum mənim, Oğuzum mənim” poeması (1998) Paşayevə həsr olunmuşdur.

Tanınmış ədəbiyyatşünas, səmimi şəxsiyyət Qəzənfər Paşayevin 80-illik yubileyi münasibəti ilə kitabxanada bir sıra tədbirlər; kitab müzakirəsi, oxucu konfransı, rəsm müsabiqəsi, ədəbi-bədii gecə keçirilə bilər.

Yazıçını sevdirmək, yaradıcılığını gənc nəsə və oxuculara tanımaq məqsədilə kitabxanada kitab sərgisi keçirilməsi məqsədə uyğundur. Qəzənfər Paşayevin müxtəlif illərdə çəkilmış foto stendi, bundan başqa kitabları sərgidə öz yerini alır. Yazıçının nəşr olunmuş öz əsərləri ilə yanaşı müxtəlif ədiblərin onun haqqında yazdığı materiallar da sərgidə nümayiş olunur. Sərgiyə müxtəlif başlıqlar verilə bilər:

“80 yaşının qəşərinə olan müqtədər alim - Qəzənfər Paşayev”, “Ziyalı ömrü”, “Elmə “öz mətnləri” ilə gələn alim”, “Fenomenal ədib”, “Kərkük sevdalisi”, “Ədəbi məktublar-əbədi məktublar”, “Solmayan sevdalar”, “Alimlik və insanlıq istedadı”, “Yada düşdü”, “Ziyalı ömrü”, “Yorulmayan insan Qəzənfər Paşayev” və s.

Görkəmli şəxslərin Qəzənfər Paşayev haqqında söylədikləri:

Qəzənfər Paşayev bizim alimlərimiz içərisində , bəlkə də ən çox iş görən və ən təvazökar tədqiqatçılardandır. O, böyük bir institutun görə bilməyəcəyi işi görmüşdür.

Nizami Çəfərov,
professor

Bizim üçün İraq Füzulidən, Füzuli Kərbaladan başladığı kimi, Kərkük də Qəzənfər Paşayevdən başlayır.

Yaşar Qarayev,
professor

Qəzənfər Paşayev təkcə özü üçün yox, başqaları üçün də yaşamağı bacaran açıq ürəkli, səmimi və səxavətli bir insandır.

Nizaməddin Şəmsizadə,
professor

Professor Qəzənfər Paşayevin “Ədəbi məktublar” kitabını vərəqləyirəm. Deyə bilərəm ki, ədəbi məktublar dünyada və Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında yeni bir formadır.

Bədirxan Əhmədli,
professor

İndi filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayev çoxşaxəli elmi, bədii və tərcümə yaradıcılığı ilə təkcə respublikamızda deyil, onun hüdudlarından uzaqlarda da mötəbər elm adamı kimi tanınır.

Nahid Hacızadə,
ədəbiyyatşünas

Qəzənfər Paşayevin yubileyi ilə bağlı kitabxanada keçirilən tədbirlərdən biri də “*konfrans*” dır. Konfrans ali məktəb tələbələri və yuxarı sinif şagirdləri arasında keçirilir. Kitabxanaçı konfransda iştirak edən oxuculara və qonaqlara Qəzənfər Paşayevin haqqında məlumat verir.

Kitabxanaçı: Türkiyə xaricindəki türk xalqlarına mənsub elm və fikir adamlarının Türk dünyası ilə bağlı çalışmalarının həcmi və səviyyəsi danılmazdır. Hətta bəzi sahələrdə aparılan tədqiqatların dərinliyinə nəzər salındıqda, onların Türkiyənin özündə belə bənzəri çətin tapılar. Ancaq 1990-cı ilə qədər siyasi azadlıqların olmamasını göz önünə gətirsək görərik ki, bu ölkələrdəki tədqiqatçıların çoxu əsərlərini içində yaşadığı siyasi rejimin ideologiyasına uyğun yaratmaq məcburiyyəti altında qalmışlar. Çünki burada Türk dünyasının mədəniyyət baxımından eyniliyini isbatlamaq belə suç hesab olunurdu. Ancaq bunun az istisnaları da olmuşdur. Bu istisnalardan biri, bəlkə də, ən önəmlisi dəyərli elm adamı Qəzənfər Paşayevin

göstərdiyi xidmətlərdir. Q.Paşayev XX əsrin 60-70-ci illərində altı il İraqda bir rus firmasında ingilis dili üzrə mütərcim işlədiyi vaxt, gecəsini gündüzünə qataraq İraq türkləri barədə folklor materialları toplamış, İraq türklərinin şair, ədəbiyyatçı və araşdırmaçıları ilə tanış olmuş, yazılı və şifahi qaynaqlara nüfuz etmiş, çox zəngin bir kolleksiya ilə məmləkəti Azərbaycana dönmüşdü. Həmin tarixdən sonra bir ipliyyə inci dənələri düzən kimi, qiymətli kitablarını sıralamağa başlamışdır. Qəzənfər Paşayevin yüzlərlə məqaləsi, səksəndən çox kitabı, kərpik-kərpic yeddicildiyə sığmayan yeddi cilddən ibarət “Seçilmiş əsərləri” mövcuddur. Onun qələmə aldığı bütün əsərlər həmişə ədəbi, elmi sferanın diqqətini cəlb etmiş, maraqla qarşılanmışdır. Bu da təbiidir... Çünki Qəzənfər müəllimin müraciət etdiyi mövzular əsasən “xam torpaqlar” aləmindən alınır, təkrarsız bir hadisəyə çevrilir. Lakin bütün bunlara rəğmən, onun yaradıcılığının Everest zirvəsi “Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” (1985) bədii-publisist, elmi-memuar üslubunda qələmə aldığı, qızların cehizinə, oğlanların qüdrət daşına çevrilmiş əsəridir... Tayı-bərabəri olmayan bu əsəri milyonlar oxudu. Bu əsər Qəzənfər Paşayev yaradıcılığının rəmzinə, pasportuna döndü. Hələ sağlığında qəlblərdə Qəzənfər Paşayevin mənəvi heykəli ucaldı. Necə ki, Üzeyir Hacıbəylinin “Koroğlu” uvertürası, Bülbülün “Sənsiz” i, Səməd Vurğunun “Azərbaycan” ı, Tahir Salahovun “Qara Qarayev” portreti, Səttar Bəhlulzadənin “Təbiət mənzərələri”, Məmməd Arazın “Dünya sənin, dünya mənim” i, Sabir Rüstəmxanlının “Ömür kitabı” əsərləri kimi.”

Kitabxanaçının çıxışından sonra məruzəçilər öz çıxışlarına başlayırlar.

İmruzəçi: Elmi fəaliyyətində İraqda yaşayan azərbaycanlıların-İraq türkmənlərinin ədəbi-mənəvi yaradıcılığının tədqiqi və təbliği xüsusi yer tutur. Q.Paşayevin elmi fəaliyyətinin zirvəsi onun “İraq-türkmən folkloru” adlı monumental əsəridir. Ə. Bəndəroğlunun “Şah əsər”, professor M.Naqibin “Abidə bir əsər” başlıqlı məqalələr həsr etdikləri, müəllifin 20 illik axtarışlarının məhsulu olan bu monoqrafiya Bakıda, Bağdadda və İstanbulda nəşr edilmiş, Azərbaycanda və xaricdə tədqiqatçıların diqqət mərkəzində olmuşdur. Onun “Kərkük bayatıları”-Rəsul Rza ilə birlikdə (1968), “Arzu-Qənbər dastanı” (1972), “İraq kərkük atalar sözləri” (1978), “İraq Türkmən folkloru” (1982), “İraq kərkük bayatıları” (1984), “Kərkük tapmacaları” (1984), “Kərkük folklor antologiyası” (1987), “Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” (1985, təkrar nəşr-1987), “Nəsiminin İraq divanı” (1987), “Kərkük folkloru antologiyası” (1987, təkrar nəşr-1990), “İraq-Türkmən folkloru” (Bakı, 1992), “İraq-Türkmən folkloru” (Bağdad, 1995), “İraq-Türkmən folkloru” (İstanbul, 1998), “Kərkük dialektinin fonetikasi” (2003), “İraq-Türkmən folklorunun janrlar sistemi”-rusca, (2003), “Kərkük folklorunun janrları” (2003), “İraq-Türkmən ləhcəsi-ortaqlı” (2004), “Nostrdamusun möcüzəli aləmi” (2007), “Nəsimi haqqında araşdırmalar” (2010), “Borcumuzdur bu ehtiram” (2010), “Dilimiz-varlığımız” (2011), “Seçilmiş əsərləri”, VII cildə (2012), “Elçin haqqında düşüncələrim” (2013) və başqa kitabları nəşr edilmişdir. A. Dümanın “Qafqaz səfəri”, “Necə yaşayasan yüzü haqlayasan” və digər bu qəbildən kitabları Azərbaycan türkcəsinə çevirən Qəzənfər Paşayevə böyük uğur qazandırdı.

II məruzəçi: Professor Q.Paşayev “Hüseyn Arif-80” (2004), “İsi Məlikzadə-70” (2004), “Tofiq Bayram-70” (2005), “Əlibala Hacızadə-70” (2005), “Fikrət Qoca -70” (2005), “Bəkir Nəbiyev-70” (2005) kimi çox maraqlı portret kitabları da öz vəsaiti hesabına çap etdirmişdir. İngiltərənin tarixi, coğrafiyası və mədəniyyətindən bəhs edən “İngiltərə haqqında” (1981, ingilis dilində) adlı kitab, eləcə də ingilis filologiyasına dair onlarca elmi məqalə yazmışdır. ABŞ, İngiltərə, İraq, Türkiyə, Rusiya, Özbəkistan, Qazaxıstan, Gürcüstan və s. ölkələrdə keçirilən elmi simpoziumlarda məruzələr etmiş, elmi məqalələri çap olunmuşdur. “Füzulinin həyat və yaradıcılığı” ndən bəhs edən məqaləsi ABŞ-da çıxan “Reforma” (№ 2, 1996, s.17-25) jurnalında və Bağdadda ərəbcə elmi məcmuədə (1995), “İraq türkmənlərinin tarixi, folkloru və ləhcəsi” ndən bəhs edən əsəri ABŞ-da nəşr olunan “Azerbaijan international” jurnalında (1.1.2003, 5.22-25), “Azərbaycanlılar İraqda az tanınan elat” adlı məqalə İraq türkmənlərinin İstanbulda çıxan “Qardaşlıq” (№ 22 və № 23, 2004) dərgisində ingiliscə, “İraq-Türkmən tarixinə və ədəbiyyatına bir baxış” iki məqalə, “Aleksandr Dümanın Qafqaz səfəri” məqaləsi “Literaturnıy Azerbaydjan” jurnalında (№ 3, 2004) və “Düma Qafqazda” adlı rusca ssenarisi çap olunmuşdur. Onun A. Dümanın “Qafqaz səfəri” (1985, H. Abbasovla birgə), S.Benetin “Necə yaşayasan, yüzü haqlayasan” (1989) , A. Kristinin “Mavi qatarın sirri” (1995), Professor İ.Pərsinacın “M.F.Axundovun kritikası” (ABŞ, 1989) orijinaldan dilimizə tərcümələri oxuculara çatdırılmışdır.

Qəzənfər Paşayevin yubileyi ilə bağlı kitabxanada keçirilən tədbirlərdən biri də **“bibliografik icmal”** dır. Kitabxanaçı bibliografik icmal keçirərkən oxuculara Qəzənfər Paşayevin kitabları haqqında məlumat verir.

Kitabxanaçı: Professor Qəzənfər Paşayevin dilçi-alim dialektoloq, ədəbiyyatşünas, folklorşünas, etnoqraf, salnaməçi, publisist, tərcüməçi, pedoqoq kimi zəngin yaradıcılığı ilə çoxşaxəli fəaliyyətindən xaricdə və ölkəmizdə görkəmli elm xadimləri dərin ehtiramla bəhs ediblər. Məlumdur ki, hər hansı bir xalqın tarixini, dilini, ədəbiyyatını, bütövlükdə mədəniyyətini “unikal sistem”, tarixin yaddaşı və informasiya daşıyıcısı olan mətnlər vasitəsilə öyrənmək mümkündür... Q.Paşayev elmə “öz mətnləri”- özünün topladığı mətnlərlə gəlib və tədqiqat obyektini böyük zəhmətlə özü əldə edib. Mətnlərin toplanması və nəşrə hazırlanması professorun elmi fəaliyyətinin təməlinə dayanır. Və çoxşaxəli yaradıcılığının böyük bir hissəsini təşkil edir: o hər biri ədəbiyyatşünaslığımızda hadisəyə çevrilən 15 elmi əsərin müəllifi olmaqla yanaşı, 21 çox dəyərli kitabın da tərtibçisidir...

“Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” kitabı filologiya elmləri namizədi Qəzənfər Paşayevin altı illik müşahidə və tədqiqatının nəticəsi olan bu kitab qədim mədəniyyətin beşiyi İraq və iraqlıların dünəni, bu günü, adət-ənənəsi, içtimai həyatı, inkişafı haqqında geniş məlumat verir. Bir vaxtlar gözəl nəfəsli müğənnimiz Nərminə Məmmədovanın iraqlı Sinan Səidlə birgə oxuduğu

Evlərinin önü yonca,

Yonca qalxıb dam boyunca...

misralı məşhur Kərkük bayatısı varlığımıza süzülərək bizə çox mətləbləri açıqlayırdı. Bu həzin və məlahətli səsin qəlbimizdə yaratdığı ilk təlatüm sonralar görkəmli tədqiqatçı-alim Qəzənfər Paşayevin “Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” kitabı ilə bir daha ruhumuzu dara çəkərək bizi silkələdi. Ötən əsrin 80-ci illərində Qəzənfər Paşayevin ən böyük tirajla (130 min) çap olunmuş

“Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” adlı sanballı, elmi publisistik daha dəqiqi, bir səyahət salnaməsi olan kitabı əllərdə gəzdi, dillər əzbərinə çevrildi. Hamı bu əsərdən danışdı. Qapalı bir mühidə-sovet quruluşunun ağır diktələri və rejimi altında yaşadığımız bir zamanda biz əslində böyük dünyadan xəbərsiz idik. Məhz Qəzənfər Paşayevin bu kitabının vasitəsilə bizə bəlli oldu ki, o qədər də iraq olmayan ölkədə, İraqda dilimizdə danışan İraq türkmənləri yaşayır. Biz ilk dəfə məhz professor Qəzənfər Paşayevin bu kitabının vasitəsilə İraq ellərindən, Kərkükdən xəbər tutduq. Bizi təccübləndirən təkcə bu xəbər deyildi, bizi heyrətləndirən bütün buxovları, sədd və sərhədləri sözün böyük qüdrəti ilə vurub dağıtmağı bacaran Qəzənfər Paşayevin yazıçılıq məharəti, vətəndaşlıq yanğısı, milli təəssübkeşliyi və cəsarəti idi. O zaman Qəzənfər Paşayev bizim üçün bir əfsanəvi insana çevrilmişdi. Qəzənfər Paşayev İraq-Azərbaycan ədəbi əlaqələrində bir elmi institutunun görəcəyi işi təkbaşına yerinə yetirir. “Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” 1996-cı ildə Bağdadda ərəbcə nəşr olunmuş və bu ölkədə böyük ədəbi hadisəyə çevrilmişdi.

Müəllifin *“İraq-türkmən folklorunun janrları”* kitabı da həm Bakıda, həm Bağdadda, həm də İstanbulda nəşr edilib. “İraq-Türkmən ləhcəsi” araşdırmasında böyük rəğbətlə qarşılıb. Kərkükdə yaşayıb-yaradan söz adamları haqqında professor Qəzənfər Paşayevin müxtəlif yazılarını oxumuşuq. Görkəmli alimimizin çap etdirdiyi “İraq-Kərkük bayatıları”, “Kərkük mahnıları”, “İraq-Kərkük atalar sözləri”, “Kərkük tapmacaları”, “Kərkük folklor antologiyası”, “Nəsiminin İraq divanı” və s. kitabları ədəbiyyatımızın zənginləşməsinin bu yöndə böyük fədakarlıq, vətəndaşlıq mövqeyinin göstəricisidir. Müəllif kitabın bir fəslin belə adlandırmışdır: “İraq bizə iraq deyil”. Burada onu qeyd edə bilərik ki, ümumən uzaqların yaxın olmasını, o cümlədən İraqın bizə iraq yox, daha da yaxın

olmasını arzulayan hər kəs dost xalqlarımız arasındakı ədəbi-mədəni əlaqələrin inkişafına qüvvəsi çatdığı qədər kömək göstərməlidir. “Altı il Dəclə-Fərat sahillərində” əsəri də məhz belə nəcib bir niyyətlə oxuculara təqdim olunur.

Professor Qəzənfər Paşayevin **“Nəsimi haqqında araşdırmalar”** adlı kitabı 2010-cu ildə işıq üzü görmüşdür. Altı əsrdir ki, qismətinə bol-bol kədər və sevinc payı düşən Nəsiminin poeziyası ürəkləri fəth edir. Bununla belə, şairin həyat və yaradıcılığı ilə bağlı bir çox məqamlar, xüsusən də onun qətli və “dönüklüyü” ilə bağlı məsələlər üzərində qara bir pərdə mövcud idi. Son vaxtlarda aparılmış tədqiqatlarda Nəsiminin poetik irsi və müdhiş taleyi üzərinə yeni işıq salınmış, bu sahədə bəzi irəliləyişə nail olunmuşdur. Professor Qəzənfər Paşayevin kitabında bu deyilənlərdən və elm aləmi üçün maraqlı olan başqa məsələlərdən söz açılır. Kitabda alimin müxtəlif illərdə Nəsiminin həyat və yaradıcılığına həsr etdiyi məqalələri toplanmışdır. Əminik ki, əsər kitabsevərlər və ədəbiyyatşünaslar tərəfindən maraqla qarşılanacaq.

Professor Qəzənfər Paşayevin **“Borcumuzdur bu ehtiram”** kitabı 2010-cu ildə nəşr olunmuşdur. Kitabda filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayevin ünsiyyətdə olduğu, əksəriyyəti ilə illər boyu dostluq etdiyi dünyasını dəyişmiş dəyərli insanlar haqqında fikirləri, düşüncələri yer alır. O insanlar ki, örnək olan əməlləri və müdrik kəlamları ilə bizimlədir. “Borcumuzdur bu ehtiram” xalq tərəfindən sevilən unudulmaz insanların xatirəsinə bir töhfədir. Qəzənfər Paşayevin kitabı ömrünü xalq, millət, elm, mədəniyyət və dövlət yolunda fədakarlıqla həsr edib, bu dünyadan ləyaqətlə köçənlərə həsr olunub. Bu dəyərli kitabın bir məziyyəti də ondadır ki, kitabın müəllifi bu dünyada qalib gedənlər haqqında yazmağa mənəvi haqqı olan insandır.

Sözlərimizə Cabir Novruzun fikri ilə aydınlıq gətirə bilərik.

Sağlığında qiymət verin insanlara,
Sağlığında yaxşılara yaxşı deyin.
Sağlığında yaman deyin yamanlara.

Qəzənfər Paşayev həm sağlığında, həm də yoxluğunda insanlara qiymət verməyi bacaran biridir.

İstedadlı şəxsiyyət Qəzənfər Paşayevin *“Ədəbi məktublar”* kitabında yer alan məktublar XX əsrin 80-ci illərindən başlamış günümüzədək 35 illik dövrü əhatə edir. Tədqiqatçının XX əsrin 60-80-ci illərdə xarici alim və ədəbiyyatçılara ünvanladığı məktubları *“Altı il Dəclə-Fərat sahillərində”* kitabında çap olunduğundan, onları *“Ədəbi məktublar”* a daxil edilmədi. Kitabda akademiklər Bəkir Nəbiyev, İsa Həbibbəyli, AMEA-nın müxbir üzvü Nizami Cəfərov, Xalq yazıçısı Elçin, Xalq şairləri Nəriman Həsənzadə, Sabir Rüstəmxanlı, professor Süphi Saatçı, Nizaməddin Şəmsizadə, Vilayət Quliyev, Cəlil Nağıyev, Yavuz Axundlu, İmamverdi Əbilov, Əflatun Nemətzadə, Vaqif Yusifli, Ağaverdi Paşayev, şair Məmməd İsmayıl və ingilis yazıçısı Ceyms Oldricə, *“Qardaşlıq”* dərgisinə, *“Ədəbiyyat qəzeti”* nə, şair Əli Rza Xələfliyə, ədəbiyyatşünas İntiqam Qasımzadəyə, yazıçı-alimlər Salatın Əhmədliyə, Pərvinə və başqalarına ünvanlanmış maraqlı məktublardan söhbət açılır.

Filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayevin *“Seçilmiş əsərləri”* nin I cildinə müəllifin *“İraq-Türkman folkloru”* (Bakı, *“Yazıçı”*, 1992, Bağdad, 1995) və *“Altı il Dəclə-Fərat sahillərində”* (Bakı, 1985, təkrar nəşr) 1987; Bağdad, 1996-ərəbcə) əsərləri daxil edilmişdir. Xalqın ən böyük milli sərvəti onun folklorudur. Monoqrafiyası bayatıda, nağıl və dastanda əbədiləşən, canlı yaddaşa çevrilən, hər kəsin soyunu, əslini, zatını unutmğa qoymayan, şüurda, düşüncədə, mənəviyyatda xalqın bütövlüyünü təmin edən folklordur. Bu baxımdan, müəyyən ictimai-siyasi səbəblər üzündən

soykökündən ayrı düşmüş, İraqın şimalında, əsasən, Kərkük vilayətində toplu halda yaşayan, Azərbaycanca danışan elatın folkloru xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Canlı bir dildə, elmi-kütləvi şəkildə yazılmış bu əsərdə İraq-Türkman folkloru, ilk dəfə olaraq sistemli monoqrafik təhlildən keçirilir, onun epik, lirik, arxaik janr və növləri ətraflı tədqiq olunur, əhəmiyyətli, səciyyəvi xüsusiyyətlər üzə çıxarılır.

Filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayevin “Seçilmiş əsərləri” nin II cildinə “Dilimiz-varlığımız” (Bakı, 2011), “Kərkük dialektlərinin fonetikasi” (Bakı, 2003) monoqrafiyaları, mətnlər İraq-türkman ləhcəsi üçün səciyyəvi olan sözlərin lüğəti və ədəbi əlaqələrimizdən bəhs edən “Könüldən könülə yollar görünür” başlıqlı məqalələr toplusu daxil edilmişdir. Folklorçu, ədəbiyyatşünas, tərcüməçi və publisist kimi tanınan professor Qəzənfər Paşayev eyni zamanda dəyərli dilçi alimdir. Tədqiqatçının bu əsərində yer alan “Kitabi Dədə Qorqud”, “İraq-türkman tarixinə və dialektinə bir baxış”, “Qürur duyduğum tarixi şəxsiyyətlər” bölməsini və ayrı-ayrı məqalələri həyacansız oxumaq olmur. Şirin və axıcı dildə yazılan, intellekt məhsulu olan “Türkologiya elmimizin iftixarı”, “Çoxşaxəli yaradıcılıq yolu” “Gələcək nəsillərə yadigar” kimi səmimi yazılar oxucular tərəfindən daima maraqla qarşılanmışdır.

Professor Qəzənfər Paşayevin “Seçilmiş əsərləri” nin III cildinə alimin “İraq-türkman folklorunun janrları (İstanbul, 1998; Bakı, 2003; Tehran 2008) monoqrafiyası və “Borcumuzdur bu ehtiram” (Bakı 2010) əsəri daxil edilmişdir. 1-ci əsərdə İraq-türkman folkloru ilk dəfə olaraq elmi-nəzəri cəhətdən araşdırılaraq elm aləminə təqdim edilmişdir. “Borcumuzdur bu ehtiram” əsərində isə dünyasını dəyişmiş, lakin qəlblərdə yaşayan tanınmış və xalq qarşısında əlahiddə xidmətləri olan görkəmli şəxsiyyətlərdən bəhs edilir.

Professor Qəzənfər Paşayevin “Seçilmiş əsərləri” nin IV cildinə “Nəsimi haqqında araşdırmalar” monoqrafiyası və “Ədəbiyyatşünaslıq elmimizin patriarxı” əsəri, eləcə də nümunə məktəbinə çevrilən görkəmli şəxsiyyətlərə, ədəbi əlaqələrə, mədəniyyətimiz yolunda əzmlə çalışan insanlara, ədəbiyyatımızı yaradan və yaşadan qələm sahiblərinə İraqda yaşayan və azərbaycanca danışan kərküklülərə və s. həsr olunmuş məqalələr daxil edilmişdir. Müəllifin “Sevərək yaşayanlar” başlığı altında təqdim etdiyi bölmədə elm, sənət, ədəbiyyat fədailərindən, başqa bölmələrdə isə ədəbi-elmi əlaqələrdən, Kərkük dünyasından, ürəkdən gələn deməsən olmur, sazlı-sözlü dünyamızdan və s. bəhs edilir.

Kitabxanada poeziyamızın fatehi böyük şair, filosof İmadəddin Nəsiminin vəfatının 600-illik yubileyi və eyni zamanda istedadlı qələm sahibi professor Qəzənfər Paşayevin 80 illik yubileyi münasibətilə onun “Nəsimi haqqında araşdırmalar” adlı kitabının müzakirəsi keçirilə bilər. “Kitab müzakirəsi” nə yuxarı sinif şagirdləri və ali məktəb tələbələri qatıla bilər. İştirakçılar əvvəlcədən sözü gedən kitabla yaxından tanış olurlar. Kitabxanaçının professor Qəzənfər Paşayev haqqında qısa məlumatından sonra tədbirə qatılan iştirakçılar Nəsimi yaradıcılığından və bu kitabda verilən dəyərli bilgilərdən söhbət açırlar:

I məruzəçi: Qəzənfər Paşayevin qələmə aldığı bu kitabda da qeyd olunduğu kimi, ədəbi əlaqələr genişləndikcə bir sıra Yaxın Şərqi ölkələrində Azərbaycan ədəbi dilinin inkişafında və formalaşmasında müstəsna xidmətləri olan Azərbaycan xalqının qüdrətli sənətkarı İmadəddin Nəsiminin yeni-yeni əlyazma nüsxələri aşkar edilir. Bu, şairin sağlığında və ölümündən sonra onun poeziyasının Şərqi ölkələrində yüksək qiymətləndirildiyinə, geniş yayıldığına və böyük rəğbət qazandığına dəlalət edir. Şairin İraq Divan nüsxəsini

Ə.Bəndəroğluna Kərkük vilayətinin Tus Xurmatu qəzasının Bəşir kəndində yaşayan, yaşı yüzü keçən özünü şah İsmayılın nəvə-nəticələrindən hesab edən Səyid Heydər töhfə etmişdir. Divanın üzü Molla Turab ibn Molla Səfil, ibn Molla Əmin tərəfindən köçürülmüşdür. Tünd qəhvəyi rəngli, dəri cildli bu divan nüsxəsi 286 səhifədən ibarətdir. Əlyazmanın vərəqləri iki sütunludur. Divanın səhifələrində 14-19 beyt vardır. Ölçüsü 15-21 santimetrdir. Divan nüsxəsində şairin 400-dən artıq şeiri verilmişdir. 398 şeir Nəsimi təxəllüsü ilə tamamlanır. Üç şeir şairin ilk təxəllüslərindən olan Səyyid Nəsimi təxəllüsü ilə bitir. Bir çox ölkələrdə kitab səhifələrinin nömrələnməsinə XVI əsrdə başlansa da, Şərqi ölkələrində köhnə “nömrələmə” üsulu ilə XIX əsrin axırlarına qədər davam etdiyinə görədir ki, Nəsiminin İraq Divan nüsxəsində də bu ənənəyə riayət edilmişdir. Nüsxənin bədii tərtibatı yoxdur. Şeirlər bir-birindən şairin təxəllüsü olan misralar və iki sətirlik boş yerlə ayrılır.

II məruzəçi: Çin bəqasızdır cahanın mülki mali dövləti.
Tükəndi əqlimin səbri, qərarı qalmadı canın...

Nəsimi zəngin irs qoyub getmişdir. Onun Azərbaycan və Fars dillərinə divanları vardır. Bu bir yandan Nəsiminin xalq dilini gözəl bilməsinə dəlalət edirsə, digər tərəfdən də hələ Nəsimi dövründə Azərbaycan ədəbi dilinin böyük inkişaf yolu keçmiş olduğunu göstərir. Şairin İraq divanı göründüyü kimi, bir çox mətləblərdən xəbər verir. Onlardan biri “türkman” termini ilə bağlıdır. Başqa əlyazma nüsxələrində də tez-tez rast gəldiyimiz bu sözə İraq Divan nüsxəsində də təsadüf edilir:

Ərəbin nitqi bağlandı dilindən,
Səni kimdir deyən kim türkmənsən...

Kitabı təhlil etdikcə anlayırıq ki, türkman terminin lap qədim zamanlardan məlum olduğunu nəzərə alsaq, onun “ulu türk” ,” əzəmətli türk”, “qüdrətli türk”, “xalis türk”, “əsl türk” anlamlarında işlənməsi şübhə doğurmur.

III məruzəçi: Kitabda söhbət açılan əsas məqamlardan biri də, Nəsimin edamı ilə bağlıdır. Demək lazımdır ki, Orta əsrlərdə açıq fikirli adamları dini ittihamlarla məhv etmək geniş yayılmışdı. Din xadimlərinə, dövlətin siyasətinə qarşı çıxanları ölüm gözləyirdi. Bu baxımdan, dövrləri ilə müxalifətdə olan şairlərin, o cümlədən də “Ağalar və qullar dünyası” nın əksiklərini bədii sözün qüdrəti ilə aşkarlayan, məslək mücahidi Nəsiminin aqibəti, qismət payı işgəncəli ölüm olmuşdur.

Kitabxanada professor Qəzənfər Paşayevdən bəhs edən xatirə gecəsi də təşkil etmək olar. Görkəmli şəxsiyyətin xatirəsinə həsr olunmuş *“Alimlik və insanlıq istedadı”* adlı gecəyə görkəmli elm adamları, alim və akademiklər, folklorşünaslar və s. ixtisas sahibləri ilə yanaşı oxucular və ali məktəb tələbələri də dəvət olunurlar. Gecənin qonaqlarına öncə Qəzənfər Paşayev haqqında hazırlanmış slayd təqdim edilir. Gecəni açıq elan etmək üçün aparıcılar səhnəyə yaxınlaşırlar.

I aparıcı: Salam, dəyərli qonaqlar, mütaliyə sevər oxucular, bu gözəl düşüncə dolu tədbirə xoş gəlmisiniz. Bu gün hamımızı professor Qəzənfər Paşayevin 80-illik yubileyi münasibətilə buraya yığıbmışıq. Sözlərimi elə dəyərli şəxsiyyət Qəzənfər Paşayevin sözləri ilə başlamaq istərdim: “Elm əvvəli görünən, sonu görünməyən bir aləmdir. Bu aləmdə hərə bir yolla gedir. Hərə bir nəticəyə gəlir. Yenilik görülmüş işlərin sayəsində yaranır”. Gəlin ən gözəl yolla gedən, elm, maarif yoluyla gedən professor Qəzənfər Paşayevin ömür yoluna, yaradıcılıq yoluna nəzər salaq. Bu vüsətli işlər əsas verir deyək ki, filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayev öz alim ömrünün bu ahıl çağında da xalqımız, ədəbiyyatımız və elmimiz üçün

gənclik həvəsi ilə çalışmaqda, bir-birindən maraqlı olan yeni əsərlər yazıb yaratmaqdadır.

II aparıcı: Hər bir xalqın folkloru o xalqın güzgüsüdür. O güzgüdə xalqın tarixi, dili, inancı, inanışı, adət və ənənələri görünür. Bir xalqı çox yaxından anlamaq üçün o xalqın hər şeydən əvvəl folklorunu öyrənmək gərəkdir. Professor Qəzənfər Paşayev İraqda yaşadığı uzun illər boyunca həm İraq xalqını yaxından tanıdı, həm də İraqda yaşayan-danışdıqları dilin Azərbaycan dilindən fərqli olmayan İraq türkmanlarının ədəbiyyat və folkloru üzrə tədqiqatını davam etdirdi. İraq türkmanlarının folklorunu azərbaycanlı qardaşlarımıza çatdırmaq üçün tədqiqatçı alim, folklorşünas Qəzənfər Paşayev böyük çətinliklərə qatlandı. Yorğunluq bilmədən yaradıcılığını sürdürdü. Gözəl və unudulmayan əsərlər ortaya atdı. Qəzənfər Paşayevin İraq türkmanları ilə əlaqəli çap etdirdiyi qiymətli folklor kitabları, Oğuz kökündən və soyundan olan azərbaycanlılara İraq türkmanlarının nə qədər bir-birilərinə dil və folklor baxımından bağlı olduqlarını-yüzdillər boyunca zamanın qopartdığı qanlı və dumanlı qasırgalara baxmayaraq, yenə də dədə misrasına, Dədə Qorquda, əzabkeş Nəsimiyə Kərbalanın müqəddəs torpağında uyuyan böyük Füzuliyə olan bağlılıqlarını göstərmək üçün ölümsüz bir tarixdir.

I aparıcı: Kərküklü İrmağın doğru olaraq qeyd etdiyi kimi, “Vətən torpağı kiçilib-genişlənə bilər, sərhədləri tükənə bilər, hətta şan və şərəfi tapdalana bilər. Dini dəyişdirilə bilər, tarixi təhrif edilə bilər”. Lakin dil folklor adlandırılan iki varlıq vardır ki, həyat yaşadqca yaşayır, xalqın keçmişi haqqında təkzibolunmaz tarixi sənədə çevrilir. İraq-Türkman folklorunun tarixi qiyməti, bizcə hər şeydən əvvəl bundadır. Bu gerçək tarixi bizdən sonra gələn nəsillər oxuduqca öz xalqlarına, dillərinə, tarixlərinə, adət-ənənələrinə, milli miraslarına, doğma torpağın müqəddəsliyinə sayğılını artıracaqlar. Qəzənfər Paşayevin

“İraq-türkman folkloru” kitabına bənzər bir kitab indiyə qədər nə İraq-türkmanlarının folkloru ilə məşğul olan xarici alim və tədqiqatçılar tərəfindən yazılmışdır. Qəzənfər Paşayevin yazdığı bu əsər hər kəs üçün sevgi və sevinc doğuran, könüllərdə yaşayıb-unudulmayan, işıqlarla dolu bir hadisə kimi qalacaqdır.

II aparıcı: Qəzənfər Paşayevin Azərbaycan aşiq sənəti və aşiq yaradıcılığına həsr etdiyi məqalələri və tərtib etdiyi kitabları içtimaiyyətin rəğbətini qazanmışdır. Xüsusən də “Qoca Azaflıyam” kitabı nəinki təkə ölkəmizdə, eləcə də İranda və Türkiyədə geniş şöhrət qazanmışdır. Q. Paşayev ayrıca olaraq maddi-mədəniyyət abidələrini yaşadan bir adamdır. O, sadəcə Kərkük folklorunu tədqiq etməklə kifayətlənməmiş, silinməyə üz tutan bu abidələri toplayaraq yaşatmağa və əzmlı və qərarlı davranmışdır. Bakının folklor qoxuyan İçərişəhərində əski bir ev təmir etdirərək onu “İraq-Türkman ocağı” adı altında muzeyə çevirmişdir. İçinə də bu qədər İraq türkləri haqqında İraqda, Türkiyədə və Azərbaycanda yayınlanmış bütün kitab və dərgiləri şüşəli vitrinlərdə sərgiləmişdir.

I aparıcı: Filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayev elmi maraq dairəsi çox geniş olan tanınmış Azərbaycan alimlərindən biridir. Onun yaradıcılığına işıq salan mütəxəsislərin yazısından görürük ki, Qəzənfər müəllimin 40-a yaxın kitabı (monoqrafiyaları, tərtibləri tərcümə əsrləri), çoxsaylı elmi və publisistik məqalələri, rəyləri vardır. Onu xarici ölkələrdə ingilis, rus, türk və ərəb dillərində də xeyli kitab və məqaləsi nəşr olunmuşdur. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, professor Qəzənfər Paşayev öz alim ömrünün bu ahıl çağında da xalqımız, ədəbiyyatımız və elmimiz üçün gənclik həvəsi ilə çalışmaqda, bir-birindən maraqlı olan yeni əsərlər yazıb yaratmaqdadır.

II aparıcı: Qəzənfər Paşayev zamanın ağır ruzigarlarının, tufan və qasırğalarının yaddaşlardan qoparıb apara bilmədiyi, əsrlərin və nəsillərin əmanət kimi yaşatdığı, sirli-soraqlı folklor xəzinəsinə baş vurduqca qəlbində bir ilham çağlayır. O, yeni güc və qüdrətlə qanadlanır... Professor Qəzənfər Paşayevin çoxşaxəli fəaliyyətində xeyriyyəçilik, mesənətlik həmişə razılıq və minnətdarlıqla qarşılanır, təqdir olunur. Çətinə-dara düşənin yanında olmaq, yıxılanı qaldırmaq istəyi onun təbiətində, fitrətindədir. O, əsl xalq adamı, xalqın ürəyindən qopan, xalqla nəfəs alan ziyalıdır. Qəzənfər Paşayevin çoxlarına örnək olan mənəli həyatı, elmi, bədii yaradıcılığı ayrı-ayrı publisistik və bədii əsərlərin mövzusunə çevrilmişdir. Oxucular tərəfindən maraqla qarşılanan “Bu sevdə ölüncədir”, “İraq bizə iraq deyil” kitabları və görkəmli şair H.Kürdoğlunun ona həsr etdiyi “Tovuzum mənim, Oğuzum mənim” poeması bu qəbildəndir.

I aparıcı: Professor Qəzənfər Paşayev fenomeni elmi və ədəbi içtimaiyyət, eləcə də oxucular arasında mötəbər nüfuz rəmzinə çevrilmişdir. O, klassik və müasir ədəbiyyatımızı, incəsənətimizi geniş arenada-dünyada təmsil edən söz-sənət adamları haqqında həmişə qürur duyğusu ilə söz açır. Müxtəlif dillərdə çap olunan məqalələrində Azərbaycan elmini ləyaqətlə təmsil edir. “Qəzənfər müəllimi tanıyanlar, dostları deyəcəklər ki, biz onun bu adda əsərini görməmişik, oxumamışıq. Elə Qəzənfər müəllim özü də bu adda kitab yazmadığını söyləyəcək.

Düşünürük ki, hər gün gördüyümüz, oxuduğumuz bu “İNSAN” əsəri elə Qəzənfər müəllimin özüdür. Bəli, bu kitabı oxuduqca, onunla tanış olduqca, ünsiyyət bağladıqca gözlərimiz önündə özü bütöv, sözü bütöv, amalı yalnız yaxşılıq, xeyirxahlıq olan, kimsənin qəlbini qırmayan, “əl tutmaq Əlidən qalıb” ideyasını kredosuna çevirən, ödədiyindən ödənc gözləməyən, istəməyən, əməlpərvər, ürəyiaçıq, mehriban, səmimi bir insan yüksəlir, heykəlləşir: Qəzənfər Paşayev!” (Vüqar Əhməd).

Təpərlə: Məncə Qəzənfər Paşayevin insanlığına, iç dünyasına, özü də sağlığında bundan böyük qiymət ola bilməz. Ömrünün bir müdriklik zirvəsi də keçildi, 80 yaş arxada qaldı. Qarşıda isə yeni zirvələr, yeni yaradıcılıq üföqləri... Bu zirvələr də, üföqlər də ona “gəl-gəl” deyir. Gəlin, bu dəyərlə şəxsiyyət, elm adamı Qəzənfər Paşayevi 80-illik yubileyi münasibəti ilə təbrik edək, ona həyatda və yaradıcılığında yeni-yeni nailiyyətlər arzu edək. Allah amanında, tanrı sevgisində, uğurlar qanadında!

Ədəbiyyat siyahısı

Qəzənfər Paşayev Əsərləri

Seçilmiş əsərləri : 7 cilddə. I cild. - Bakı : Təhsil, 2012. - 568 s.

Seçilmiş əsərləri : 7 cilddə. II cild. - Bakı : Təhsil, 2012. - 536 s.

Seçilmiş əsərləri : 7 cilddə. III cild. - Bakı : Təhsil, 2012. - 512 s.

Seçilmiş əsərləri : 7 cilddə. IV cild. - Bakı : Təhsil, 2012. - 544 s.

Altı il Dəclə-Fərat sahillərində. - Bakı : Kitab klubu, 2015. - 312 s.

Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - 199 s.

Əbədi məktublar. - Bakı : "Təhsil" , 2015. - 256 s.

Nəsimi haqqında araşdırmalar. - Bakı : Qarabağ, 2010. - 168 s.

Nostradamusun möcüzəli aləmi. - Bakı : Təhsil, 2007. - 760 s.

Kitablarda

- Abbas müəllimi anarkən : Abbas Zamanov haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 29-46.
- Bilməz idim ayrılıq var : Ağalar Mirzə haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - B. : Qarabağ, 2010. - S. 179-181.
- Ədəbiyyatşünaslıq elmimizin iftixarı : Yaşar Qarayev haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 47-57.
- Fərman Kərimzadə // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 102-104.
- Həlim xasiyyətli, dağ vüqarlı... : Qasım Qasımzadə haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 67-71.
- Hüseyn Arif dünyası // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 81-86.
- Nəcəbətli adam : Nəsir İmanquliyev haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 63-66.
- Nəsrimizdə İsi Məlikzadə nəfəsi // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 105-108.
- O, xalqın ümid və güvənc yeri idi : Bəxtiyar Vahabzadə haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 10-17.
- Ömrüm sənsiz olmasın : Nigar Rəfibəyli haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 78-80.
- Öyünməyə haqqı olan şair : Tofiq Bayram haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 87-101.
- Son görüş : Əlfi Qasımov haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 187-190.
- Son şəkil : Əzizə Cəfərzadə haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram. - Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 58-62.

Xilaskar : Heydər Əliyev haqqında // Borcumuzdur bu ehtiram.
- Bakı : Qarabağ, 2010. - S. 7-9.

Dövri mətbuatda

Aşıq-ozan sənətinin memarlarından biri : Aşıq Şəmşir
haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 16 dekabr. - № 46. - S.
3.

Azərbaycan jurnalının baş redaktoru İntiqam Qasımzadəyə //
Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 9 aprel. - № 13. - S. 3.

Azərbaycan və Hindistan ədəbi-mədəni əlaqələrinə bir baxış :
Nizami Gəncəvi - 870 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 7 dekabr. -
№ 45. - S. 1,3.

Bölgələrdə ədəbi həyatın yorulmaz tədqiqatçısı : [Vaqif
Yusiflinin yaradıcılığı haqqında] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. -
17 dekabr. - № 50. - S. 10-11.

Böyük alim, bənzərsiz şəxsiyyət : Vasim Məmmədəliyev - 70 //
Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 28 dekabr. - № 48/52. - S. 3.

Deyilən söz yadigardır : zəlimxan Yaqubun yaradıcılığı
haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 30 sentyabr. - № 36. - S.
5.

Dilçilik elmimizin iftixarı haqqında xatirələr : [Ağamusa
Axundov haqqında] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2017. - 18 fevral. -
№ 6. - S. 11.

Elçinin folklor dünyası : Elçin Əfəndiyev - 70 // Mədəni Həyat.
- 2013. - № 12. - S. 7-11. ; 2014. - № 1. - S.18-23.

Elçinin sənət dünyası : Azərbaycanın xalq yazıçısı Elçin
Əfəndiyev haqqında // Respublika. - 2013. - 7 may. - № 96. - S.
12.

Əta Tərzibaşı və Azərbaycan-İraq-türkman ədəbi-elmi əlaqələri
// Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 14 noyabr. - № 58. - S. 16-17.

Folklora bağlı ömür : Bəhlul Abdulla - 70 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 23 aprel. - № 16. - S. 4.

Folklorumuza vicdanla xidmət edən alim : Bəhlul Abdulla haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 21 iyun. - № 23. - S. 5.

Görkəmli alim, nüfuzlu ziyalı : Teymur Bünyadov - 85 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 1 fevral. - № 4. - S. 5.

Həlim xasiyyətli, dağ vüqarlı... : Qasım Qasımzadə haqqında : "Ədəbiyyat qəzeti" - 75 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 22 yanvar. - № 3. - S. 5.

İmamverdi müəllim nümunə məktəbi idi // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 16 aprel. - № 14. - S. 7.

İtirdiklərimiz və qazandıqlarımız : Xalq yazıçısı Elçinin "Sosrealizm bizə nə verdi?" silsilə məqalələrini ("ƏQ", N41-44) oxuyarkən // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 17 dekabr. - № 49. - S. 1-2.

Kərkük ruhu : Rəsul Rza -100// Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 3 sentyabr. - N 35. - S. 4.

"Kitabi-Dədə Qorqud" un izi ilə // Azərbaycan. - 2011. - 13 mart. - № 57. - S. 4.

"Koroğlu" operasının tamaşası haqqında düşüncələrim // Ədəbiyyat qəzeti. - 2014. - 5 dekabr. - № 47. - S. 7.

Mirəlinin siğə kəbini : novella // Ədəbiyyat qəzeti. - 2014. - 19 sentyabr. - № 36. - S. 3.

Nigar Rəfibəylinin keşməkeşli həyatı və yaradıcılıq yolu // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 1 noyabr. - № 40. - S. 5-6.

O da Bakı həsrəti ilə yaşayırdı : Mövlud Taha Qayaçı haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 6 may. - № 16. - S. 3.

Qibtə ediləsi həqiqət salnaməsi : Aleksandr Dümanın "Qafqaz" əsərinin nəşri haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. 14 yanvar. - № 1. - S. 1-2.

Sadə və ləyaqətli : İmamverdi Əbilov - 90 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2017. - 8 aprel. - № 12. - S. 16.

Şair Məmməd İsmayıl açığ məktub // Ədəbiyyat qəzeti. - 2014. - 4 iyul. - № 25. - S. 3.

"Teleskop"dan görünən dünyamız : Elçinin "Teleskop" pyesinin tamaşası haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 13 may. - № 17. - S. 4.

Tələbəm haqqında vida sözü : Zeydulla Ağayev haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2014. - 21 fevral. - № 7. - S. 8.

Türkologiya elmimizin iftixarı : Tofiq Hacıyev - 75// Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 29 aprel. - № 15. - S. 5.

Unudulmaz Bəkir müəllim : Bəkir Nəbiyev haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 15 mart. - № 10. - S. 5.

Üzeyir bəyi düşünərkən...// Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 7 oktyabr. - № 37. - S. 5.

Xalq yazıçısı Elçinə açığ məktub // Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 31 oktyabr. - № 56. - S. 8-9.

Xalqın ümid və güvənc yeri : Bəxtiyar Vahabzadə haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 12 fevral. - № 6. - S. 3.

Xalqın və nəslin iftixarı // Respublika. - 2013. - 14 sentyabr. - № 201. - S. 12.

Xalqın və nəslin iftixarı : Nigar Rəfibəyli - 100 // Azərbaycan. - 2013. - 29 iyun. - № 139. - S. 5.

Yarım əsrlik yolun yorulmaz yolçusu : Ayaz Vəfalı – 75 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 2 iyun. - № 20. - S. 4.

Yaxşılar ölmür : Vilayət Rüstəmzadə haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 5 fevral. - № 5. - S. 5.

Haqqında

Kitablarda

Hacızadə N. Alimlik və insanlıq istedadı : Professor Qəzənfər Paşayevin 70 yaşına // Yada düşdü. - B. : Araz, 2008. - S. 498-510.

Dövri mətbuatda

Arzumanlı V. 7 cildə sığmayan 75 il : Professor Qəzənfər Paşayevin "Seçilmiş əsərləri"nin yeddi cildliyi haqqında düşüncələr // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 12 may. - № 17. - S. 4.

Bəşirqızı Z. Elə bir aləm ki... // Xalq qəzeti. - 2007. - 6 may. - S.7.

Əhmədli B. Ədəbi məktublar-əbədi məktublar : Professor Q.Paşayevin "Ədəbi məktublar" (B. 2016) kitabı üzərinə // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 2 iyul. - № 25. - S. 28.

Əhmədoğlu A. "Azərbaycan ədəbiyyatına yeni dəyərlər prizmasından baxış" : Beynəlxalq konfrans // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 15 dekabr. - S.1-2.

Əlişanoğlu T. Fenomenal ədib - Qəzənfər Paşayev // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 30 yanvar. - № 4. - S. 27.

Fərəcova Z. Ölümə qarşı... // EL. - 2005. - sentyabr. - № 9. - S. 85-95.

Hacızadə N. Alimlik və insanlıq istedadı : Professor Qəzənfər Paşayev haqqında // Ədəbiyyat. - 2007. - 16 noyabr. - S. 5.

Həmidov M. İllərlə söylənən söz : Qəzənfər Paşayev - 75 // Zaman. - 2012. - 15-16 noyabr. - № 137. - S. 12.

Hüseynoğlu S. Nə arayırsansa - sən sən : elçin - 70 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 3 may. - № 16. - S. 4.

Xəlilzadə F. Solmayan sevdaların Kərkük həsrəti : [Azərbaycan ədəbiyyatşünası, folklorşünas Qəzənfər Paşayev haqqında] // Kaspi. - 2016. - 27 avqust. - № 134. - S. 7.

“İlk dəfə beşinci sinifdə vurulmuşam” : [ədəbiyyatşünas, publisist, dilçi və tərcüməçi, filologiya elmləri doktoru Qəzənfər Paşayev ilə / söhbətləşdi Fərqanə M.] // Ulduz. - 2010. - № 10. - S. 4-6.

Kazımoğlu M. Kərkük sevdası : Qəzənfər Paşayev // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 4 avqust. - № 29. - S. 4.

Kazımov Q. Əbədiyaşar ədəbi-elmi abidə // Respublika. - 2012. - 22 aprel. - № 87. - S. 6. - [alim ədəbiyyatşünas Qəzənfər Paşayevin 7 cildə çap edilmiş "Seçilmiş əsərləri" kitabı haqqında].

Qarabağlı S. Bir yazının düşündürdüləri : Qəzənfər Paşayevin "Koroğlu" operasının tamaşası haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 16 yanvar. - № 2/3. - S. 23.

Qayaçı Mövlud Taha. Onu sevməmək olmur : Qəzənfər Paşayev haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 1 iyul. - № 24. - S. 3.

Mədətoğlu Ə. O, ürəyimdə qeydiyyatdadı : Azərbaycan ədəbiyyatşünası, folklorşünas, publisist, dilçi, yazıçı Qəzənfər Paşayev haqqında // Yada düşdü. - 2015. - № 1. - S. 20-23.

Mehdixanlı T. Milli dəyərlərə bağlı alim : Qəzənfər Paşayev // Azərbaycan. - 2007. - 18 sentyabr. - S.8.

Musaqızı E. Varlığı ilə öyündüklərimiz : Qəzənfər Paşayev - 75. // Mədəni həyat. - 2012. - № 6. - S. 39.

Nəbiyev B. Alim haqqında dost sözü : Qəzənfər Paşayev - 70 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 24 avqust. - S.3.

Rüstəmxanlı S. Milli qeyrət : Qəzənfər Paşayev haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 1 sentyabr. - № 32. - S. 5.

Salmansoy A. Elmə "öz mətnləri" ilə gələn alim : [Qəzənfər Paşayev haqqında] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2013. - 19 aprel. - № 14. - S. 7.

**“Fenomenal ədib-Qəzənfər Paşayev”
(metodik vəsait)**

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S. Vurğun küç. 88;
E-mail: childlibbaku@yahoo.com
URL: www.clb.az

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanasında
çap olunmuşdur.
Sifariş: 27
Çapa imzalanmışdır: 15.05.2017
Tirajı: 100
Pulsuz